19 Jaar, No. 140. -- 's HERTOGENBOSCH. -- *Zaturdag 27 November 1847.*

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS - PRIJS
Voor de Stad. . *f* 12.
Franco per post. » 14.

(*Verschijnende driemalen in de week:* Dingsdag, Donderdag *en* Zaturdag.)

ADVERTENTIEN:
15 *cents de regel.*
behalve 35 *cents zegel.*

ITALIE.

Het schijnt dat eene menigte mogendheden aan den hertog van Modena vertoogen hebben gedaan over zijn gedrag tegen Fivizzano, en men zegt dat die vertoogen met zeer weinig achting ontvangen zijn.

AMERIKA.

De *Ocean Monarch*, die te Liverpool aangekomen is, heeft tijdingen uit Mexiko aangebragt. Santa-Anna heeft beproefd zich van Puebla, dat door de amerikanen bezeten wordt, meester te maken en is na een bombardement van vijf dagen verpligt geworden terug te trekken. Toen heeft hij den generaal Lane, die versterking aan het amerikaansch leger bragt, te gemoet willen trekken, maar door 2000 man van zijn leger verlaten, was zijn toestand vrij benard.

INDIE.

Eene groote vergadering van rijke en invloedhebbende Indianen is den 19 september te Calcutta gehouden met het doel, om de pogingen der zendelingen van onderscheidene natien, ter verspreiding van het christendom in Indie, tegen te gaan. Na langdurige en levendige beraadslagingen is bepaald 1° dat men te Calcutta een *orthodox* seminarie zou oprigten, alwaar de zuivere deistische leer, zoo als die in de vedas bevat is, onderwezen zal worden. 2° Dat elke Indiaan, die zijne kinderen naar de europeesche scholen zal zenden, uit de caste waartoe hij behoort, verjaagd zal worden en den nationalen banvloek op zich zal laden. 3° dat alle hoofden der casten, sekten of partijen, onder dezelfde straf, verpligt zullen zijn een stuk te teekenen, waarbij zich verbinden om door alle mogelijke middelen de verspreiding der beginselen van het christendom tegen te gaan en zelfs allen persoonlijken omgang tusschen hunne onderhoorigen en de zendelingen, leeraars en schoolmeesters der christenen te beletten.

ZWITSERLAND.

Wij zeiden in ons vorig nommer dat de kolonel Rilliet eene dagorder uitgevaardigd heeft, ten gevolge der te Fryburg gepleegde wanordelijkheden. Zichier den inhoud van dit stuk:

» Soldaten der 1e. divisie.

» Ernstige wanordelijkheden zijn gisteren gepleegd, de kwaadwilligheid heeft ze vergroot; maar het is ongelukkigerwijs maar al te waar, dat de bevelen van den Landdag, van den generaal en de mijne niet nagekomen zijn. Soldaten der 1e divisie, toen de gestoorde orde hersteld moest worden, heb ik u bereid gevonden mij te ondersteunen, gij hebt begrepen dat de eer van het leger de eer der natie is, dat al wat die eer krenkt op het leger en zijne aanvoerders nederkomt.

» Gij hebt begrepen dat men de wonden van een dapper en grootmoedig volk, welke wij, vrienden en bondgenooten, zoo gaarne heelen willen, niet genezen kan door zijne innigste gewaarwordingen en overtuiging te krenken en te beleedigen.

» Soldaten der 1e divisie, zoolang zij slechts naar de ingevingen van uw eigen hart zult hooren, zult gij zuiver van die smetten blijven; sluit dus uwe ooren voor die valsche vrienden, die, om hunne driften te voldoen, niet vreezen de eer van het leger in de waagschaal te stellen en er het werktuig hunner eigene wraak van maken willen, luistert niet naar hen en wanneer zij u eene slechte daad durven voorstellen, rukt dan den federalen armband, welken zij niet waardig zijn te dragen, van hen af.

» Neemt in hechtenis en brengt naar het hoofdkwartier of naar de hoofdwacht der kantonnementen al degenen, die u eigendommen en personen zullen aanwijzen om ze aan te vallen. Er zal naar regt met dezulken gehandeld worden.

» Geeft aan het Fryburgsche volk het vertrouwen weder; bewaarheidt de beschuldigingen niet, welke tegen u ingebragt zijn.

» Fryburg is onder de bescherming der confederatie en van het leger. Ik verklaar, krachtens het gezag, waarmede ik bekleed ben, dat de tijd van toegevendheid voorbij is en dat elke persoon, tot het leger behoorende, die in het minste zijne pligten overtreedt, met al de gestrengheid der wetten gestraft zal worden.

» Ik stel de chefs der korpsen verantwoordelijk voor de daden der militairen, welke onder hunne bevelen staan en ik zal de namen van al de schuldigen op de dagorder der divisie stellen.

» De federale kolonel, kommandant der 1e divisie van het leger en de bezettingstroepen van Fryburg.

» Louis Rilliet. »

— Blijkens eene correspondentie uit Neuchatel zou de capitulatie van Fryburg niet het gevolg zijn van verraad. Men moet, integendeel, erkennen dat de heer Maillardoz, wel ver van de wetten der eer overtreden te hebben, zich tot het laatste oogenblik als een dapper en loyaal soldaat gedragen heeft.

» Maillardoz, zoo luidt die brief, had slechts 5,125 man geregelde troepen en 5 à 6000 man landstorm, waarvan naauwelijks een derde geweren had; terwijl de overigen slechts met zeissen en lansen gewapend waren.

» Door 25,000 man 75 stukken geschut aangevallen, riep de staatsraad van Fryburg, bij de laatste sommatie van den generaal Dufour, den heer Maillardoz, al de officieren der divisie en de brigade kommandanten bijeen en vroeg hen dat zij op hunne eer zouden verklaren, of er kans tot verdediging bestond.

» De heer Maillardoz antwoordde, dat hij op eene afleiding van Lucern en Wallis gehoopt had; dat hij, tegenover eene zoo groote overmagt, weinig hoop op eene goede uitkomst had, maar dat, zoo de staatsraad het goedvond, hij bereid was te strijden en voor zijne soldaten instond. Zeven andere aanvoerders, de brigade kommandant Albiez en de generaal Scheller gaven hetzelfde antwoord. Drie brigade kommandanten stemden voor eene halstarrige verdediging. Op dat oogenblik ontving de generaal de tijding van een aanval en steeg, eer men tot een besluit gekomen was, te paard, gevolgd door al de officieren, die naar hunne posten snelden.

» De staatsraad alleen handelende, vroeg den wapenstilstand.

» Ten half vijf ure schond de kolonel Rilliet den wapenstilstand, viel de Frijburgers aan en werd teruggestooten. De generaal Maillardoz begaf zich naar het aangevallen punt en bleef, zoo lang de slag duurde, onder het vuur des vijands, hij bleef den ganschen nacht op zijn post. Bij zijne afwezigheid en zonder zijn weten besloot de staatsraad tot de capitulatie. De onversaagdste leden van den raad waren op de voorposten, in het bivouak, in uniform, gereed hun leven voor het vaderland op te offeren. De overigen beslisten alleen over het lot van Fryburg. Wat de capitulatie betreft, de generaal en chef heeft haar noch gesloten noch geteekend. Hij bragt den nacht bij de Vijverpoort door met de adjudanten en zijn geleide, niet eens wetende, dat men commissarissen naar het federale hoofdkwartier gezonden had.

» Eerst des anderendaags, terwijl hij zich bij den kolonel brigadekommandant Albiez bevond, ontving hij van den staadsraad bevel alle vijandelijkheden te staken, wijl de onderhandelingen geopend waren. Hij deelde dit bevel aan de verschillende brigaden mede, nam onderscheidene maatregelen van orde en voorzorg en begaf zich naar de stad; daar vond hij de heeren Odet en Muslin, die van het hoofdkwartier waren teruggekomen en de capitulatie was gesloten. Hij bepaalde zich aan den raad te zeggen, dat zij hem onuitvoerbaar voorkwam, uithoofde der ontwapening van den landstorm; dat wat hem betrof, hij haar niet ten uitvoer zou leggen, dat het de taak van het gouvernement, hetwelk deze overeenkomst gesloten had, was, haar aan de troepen bekend te maken en dat aangezien de staatsraad de troepen afgedankt verklaarde, hij zich zelven ook als afgedankt beschouwde.

» De beschuldigingen, tegen dezen generaal gerigt, zijn dus gelukkig ongegrond bevonden en zijne eer is ongeschonden gebleven.

— Bijzondere berigten uit Berlijn doen de gewapende interventie der vijf groote mogendheden in Zwitserland als zeer aanstaande voorkomen. Indien deze berigten naauwkeurig zijn, [illegible] Frankrijk, Oostenrijk en Pruissen belast [illegible] met het ten uitvoer leggen der maatregelen, welke in de gehoudene conferencien vastgesteld zijn. Engeland zou het beginsel van interventie aankleven, en men twijfelt niet of Rusland zal van hetzelfde gevoelen als de andere mogendheden zijn.

In dien toestand van zaken is het [illegible] te hopen dat de Sonderbund tot [illegible] wederstand biede.

— Men heeft den 19 te Bern het gerucht verspreid dat Lucern, zoo uit zijn eigen naam als uit naam der kleine kantons met den generaal Dufour in onderhandeling getreden is, op het oogenblik toen deze de grenzen van Lucern zoude overtrekken. Men zeide dat een wapenstilstand van 24 uren verleend was, om hun den tijd te geven, te beraadslagen over eene capitulatie, welke op dezelfde grondslagen berust als die van Fryburg. Dit gerucht komt uit radikalen oorsprong en is dus zeer verdacht; het wordt overigens door de zwitsersche correspondentien als zeer onbepaald en weinig geloofwaardig opgegeven.

— Van de Bernsche grenzen schrijft men van den 10;

» De gemeenschap tusschen dit kanton en het kanton Fryburg is zoo onvolkomen hersteld, dat de koeriers niet minder dan negen uren (in plaats van vier) besteden, om den afstand tusschen Bern en Fryburg af te leggen. Men ontvangt steeds van die zijde de bedroevendste tijdingen. De verdacht gehoudene inwoners staan er aan de hatelijkste behandelingen bloot, zoowel van de zijde der brutale soldaten als van die der radikalen van het land, die naar wraak dorsten. Men heeft *Landstürmers* die met de wapens in de hand gevat zijn, doodgeschoten. Het duitsche district, hetwelk tot heden geweigerd had zich te onderwerpen, wordt door mobiele kolonnen, welke bevel hebben ontvangen een voorbeeld te stellen van alle dorpen, waaruit sedert den dag der capitulatie van Fryburg geschoten is, doorloopen en geteisterd.

» De afgedankte fryburgsche troepen beschuldigen, in hunne verbittering, haar voormalig gouvernement van verraad. Vele officieren hebben hunne degens verbroken en hunne vaandels verbrand, alvorens naar hunne haardsteden weder te keeren. Allen, zoowel als de soldaten, hebben zich dapper gedragen, overal waar zij in de gelegenheid waren te strijden. Eene kleine bende Fryburgers, welke de gewigtige stelling van Cormarmont bezet hield, heeft een sterk detachement van het waadtsch bataillon van Bollens en een detachement karabiniers der waadtsche kompagnie Eytels welke haar, gedurende den wapenstilstand kwam aanvallen, verslagen. Zij heeft zich eerst overgegeven toen het bevel aan al de fryburgsche troepen gegeven, om de wapens neder te leggen, ontvangen werd. De kommandant van dien post heeft zelf het vaandel verbrand hetwelk hij gekommandeerd werd over te leveren.

» De president Ochsenbein, die zichzelven een afzonderlijk bevelhebberschap toegekend heeft, gaat steeds voort, aan het hoofd der bernsche reserve te oorlogen, zonder zich te bekreunen hoe zijne ambtgenooten, de staf en de oorlogsraad, die zich daarover zeer ontevreden toonen, er over denken. Zijne tegenwoordigheid is het federaal leger eerder tot last dan tot nut. Men zegt dat hij met zijne kleine divisie op den linkeroever der lucernsche Emme manoeuvreert, om langs de vallei Entlebuch op het vijandelijk grondgebied door te dringen en weder het tooneel te betreden van den slag, welken zij zelf eertijds met zoo weinig uitkomst, aan het hoofd zijner vrijscharen, aan de Lucerners leverde.

— Het voormalig gouvernement van Fryburg heeft de volgende proclamatie aan de burgers van dat kanton gerigt:

» Fryburgers, waarde medeburgers.

» Met een van droefheid bloedend hart, maar tevens met het gevoel van een laatsten en treurigen pligt jegens u te vervullen, komen wij u bekend maken met de beweegredenen van het besluit, hetwelk wij gedwongen zijn geweest te nemen, om grootere rampen voor te komen, namelijk van voor de overmagt onder te doen en met den generaal en chef te onderhandelen op zulke eervolle grondslagen als mogelijk was.

» Waarde medeburgers, beschuldigt uwe overheden niet dat zij u verraden en uwe zaak verlaten hebben. Zij waren bereid om, indien het noodig was, aan uwe zijde tot den laatsten druppel van hun bloed te vergieten; en zoo lang zij, aan wie de verdediging des lands toevertrouwd was, ons eenige verzekering konden geven, zoolang zij eenige hoop hadden van niet op eenen ongelijken strijd te zullen bezwijken, zijn wij standvastig en vertrouwend geweest.

» Maar, toen zij zich alleen zagen, aan zich zelve overgelaten, van alle zijde omgeven door eindelozs grootere krachten, welke, gebruik makende van een wapenstilstand, op een punt gekomen waren, van waar zij de hoofdplaats overzagen, hebben zij de gevolgen van een langeren wederstand overwogen; zij zijn teruggedeinsd voor het vooruitzigt van, wel niet zonder eer, maar zonder vrucht, duizenden van levens, de keur der fryburgsche bevolking op te offeren, de stad Fryburg aan plundering en verwoesting en aan al de gruwelen eener stormenderhand ingenomene stad bloot te stellen.

» Ziedaar de beweegredenen, welke ons hebben doen besluiten, of liever ons gedwongen hebben om te beantwoorden aan de voorstellen, door den generaal en chef van het federale leger gedaan, bestaande in de afdanking onzer keurtroepen met wapens en goederen en de nederlegging der andere wapens in het tuighuis.

» Wij weten, waarde medeburgers, hoe hard dit besluit voor u zoo wel als voor ons geweest is. Wij hebben de tranen van smart gezien, welke uit uwe oogen vloeiden en hebben er de onze onder gemengd.

» Behoudt, waarde medeburgers, deze edele gevoelens. Moge deze schoone verknochtheid, door u aan den dag gelegd, niet vruchteloos zijn!

» Moge de toekomst niet te zwaar op u drukken!

» De God onzer vaderen bescherme u, even als ons!

— De acht stukken geschut welke bij den aanval der hoogten van Mariahulf genomen zijn, zijn in zegepraal naar Bern vervoerd en van daar naar Lucern gezonden om, wanneer het noodig is, bij het beschieten der stad gebruikt te worden.

— Ziehier nu de proclamatie van het voorloopig gouvernement. De zinsnede omtrent de oorlogskosten is vooral merkwaardig.

» *Het voorloopig gouvernement van Fryburg aan het fryburgsch volk.*

» Waarde Medeburgers.

» Een gouvernement, zijne dierbaarste pligten vergetende, heeft den burgeroorlog uitgelokt en het land tot ondergang gebragt.

» Het oogenblik om een einde aan het gebied der oligarchie en de kunstgrepen der huichelarij te maken, is gekomen.

» De vijanden der openbare orde moeten tot de volvoering der op elken burger rustende pligten terug geroepen worden.

» De wetten, welke de vrijheden des volks en de beginselen der democratie beschermen, moeten eindelijk toegepast worden.

» De kwalen des vaderlands, zijn onmeetbaar, krachtdadige middelen moeten ter genezing aangewend worden.

» Door den wensch des volks geroepen, om voorloopig de belangen des lands te verdedigen in de moeijelijkste omstandigheden, waarin het immer gewikkeld is geweest, door het volk belast om het maatschappelijk gebouw, in al zijne grondslagen ondermijnd, weder op te rigten, hebben wij niet teruggedeinsd voor die taak van verknochtheid en zwaren arbeid.

» Wij vangen die aan, vol hoop op den Allerhoogste, die zoo dikwijls ons gemeenebest gered heeft.

» Met zijne ondersteuning en de medewerking uwer verlichte vaderlandsliefde, kunnen wij het land terugbrengen tot het bezit der instellingen, welke zijn geluk hadden uitgemaakt.

» Wij zullen tot leus nemen de beginselen der gematigdheid en regtvaardigheid, de stelregelen eener opregte volks souvereiniteit, den eerbied aan de godsdienstige gevoelens, welke onze vaders bezield hebben en voor de godsdienst welke zij ons hebben nagelaten.

» Het gouvernement zal eerstdaags den toestand der financien van den Staat, in een volkomen toestand van uitputting gebragt en met schulden overladen kunnen blootleggen.

» Ons kanton zal misschien oorlogslasten te dragen hebben, zijne tegenwoordige hulpmiddelen overtreffende. Wij zullen de wettige maatregelen beramen om den last daarvan te doen drukken, op wie zulks behoort.

» De federale vertegenwoordigers en de militaire overheid hebben de door u gedane keuzen bekrachtigd. Zij hebben ten stelligste het gezag erkend, waarmede gij het voorloopig gouvernement bekleed hebt, en wij kunnen op de ondersteuning van den hoogen Landdag rekenen.

» Medeburgers, terwijl gij dit nieuwe tijdvak van vooruitgang ingaat, vergeet niet, dat de orde daarvan de eerste waarborg is. Geeft daaraan het edel voorbeeld aan al degenen, die het volk allerweg belasteren en toont hen dat gij waardig zijt vrij te zijn.

» Weest op uwe hoede tegen de ongerijmde en kwaadwillige geruchten welke zij verspreiden en waarvan zij de verantwoordelijkheid zullen dragen.

» Van onze zijde zullen wij met kracht de taak volvoeren, welke wij op ons genomen hebben. In overeenstemming met de beslissingen van den Landdag zullen wij de burgers, die zijne besluiten eerbiedigen, beschermen, maar wij zullen ook met eene onverbiddelijke gestrengheid te werk gaan tegen de vijanden des vaderlands en de verstoorders der openbare orde.

» Wij hopen evenwel dat al de burgers de gevaren der inwendige verdeeldheden, de noodzakelijkheid eener verbroedering en de onwaardeerbare weldaden der eendragt zullen beseffen. Wij wenschen vurig naar dat gelukkig oogenblik. Moge de goddelijke Voorzienigheid het ten spoedigste moge doen geboren worden en aan ons geteisterd Vaderland de verlangde rust wedergeven.

» Gegeven te Fryburg om op de gewone plaatsen aangeplakt en afgekondigd te worden, den 17 november 1847.

« De President Julien Schaller.

» De Secretaris D. Berchtold.

ENGELAND.

LONDEN 22 november. De ministers hebben zich heden naar Windsor begeven, om den geheimen raad bij te wonen. Het schijnt besloten te zijn dat de koningin niet in persoon het Parlement zal openen en dat deze plegtigheid door eene koninklijke commissie zal verrigt worden. De troonrede zal door een der koninklijke commissarissen uitgesproken worden.

— De koningin, prins Albert en de jonge prinsen zullen morgen Windsor verlaten, om eenige dagen op het eiland Wight te gaan doorbrengen.

— De baron Rothschild is nog niet in de kamer verschenen,

SPANJE.

MADRID 17 november. De minister van financien heeft aan de kamer der afgevaardigden magtiging gevraagd om bij voortduring de belastingen te heffen. De minister van binnenlandsche zaken heeft een wetsontwerp betreffende de openbare orde aangeboden.

— De *Eco del Commercio* zegt dat de bank de Unie weldra hare betalingen zal hervatten, aangezien het verlies niet groot genoeg is, om een bankroet tot gevolg te hebben.

FRANKRIJK.

PARIJS 23 november. Een buitengewoon koerier is naar Rome vertrokken. Men verzekert dat hij aan den heer Rossi de noodige instructien overbrengt, om eene toenadering tusschen [illegible] en den H. Stoel tot stand te helpen brengen.

— De hertogin van Aumale is den 11 november te Algiers aangekomen.

— Een raad van ministers is gisteren gehouden geworden en de heer Guizot heeft nieuwe depeches naar den heer Bois-le-Comte gezonden.

— De *Moniteur* zal eerstdaags het koninklijk besluit behelzen waarbij de kamers tegen den 28 december bijeengeroepen worden.

— Wij hebben gemeld, dat dezer dagen de uitvaart voor den heer Bresson in de kerk van O. L. V. van Loretto gevierd is. De kerkelijke overheid had veroorloofd dat den heer Bresson de eer der christelijke begrafenis zou vergund worden, na de verzekering ontvangen te hebben dat zijn dood aan een aanval van krankzinnigheid, te wijten was.

BELGIE.

Omtrent de in de *latere berigten* van ons vorig nommer medegedeelde ontdekking der moordenaars van mej. Evenepoel, lezen wij de volgende bijzonderheden in de belgische papieren.

« De justitie heeft eindelijk de daders ontdekt van den verschrikkelijken moord, nu twee maanden geleden, op mej. Evenepoel en hare twee meiden gepleegd.

« Het schijnt dat deze ontdekking verschuldigd is aan de onbescheidenheid van een man die thans in de Petits Carmes gevangen zit en eenige dagen voor den moord, misdadige voorstellen van een der twee beschuldigden ontvangen had.

» Op de aanwijzingen van dien man heeft de justitie, eenige dagen geleden, een der verdachten

daders van den moord in hechtenis doen nemen en na een verhoor, hetwelk niet minder dan vijf uren geduurd heeft, bekende een der twee gevangenen de misdaad zonder omwegen.

» Het schijnt dat die man in de voorstad van Anderlecht een huis bewoonde, hetwelk aan mej. Evenepoel toebehoorde en in het betalen zijner huurpenningen ten achter was. Hij gaf zijne verlegenheid aan zijnen medepligtige te kennen en deze opperde, naar zijn zeggen, het eerste de gedachte tot de misdaad.

» Zij spraken af dat zij, in den avond van den 2 september naar mej. Evenepoel zouden gaan en dat een hunner, de huurder, het eerst zou binnengaan en aan mej. Evenepoel om uitstel van twee of drie dagen vragen om den verschuldigden termijn te betalen, dat vijf minuten na zijne binnenkomst, zijn medepligtige zou aanbellen om ook binnengelaten te worden en dat zij alsdan hunne misdaad zouden ten uitvoer leggen.

» Dit plan gelukte. De huurder kwam het eerste binnen, deed zijne vraag aan mej. Evenepoel, die er gereedelijk in bewilligde, en maakte zich gereed te vertrekken, den moed niet gevoelende, om de misdaad te volvoeren. Maar op hetzelfde oogenblik ging de bel en zijne medepligtige vertoonde zich. De eerste beschuldigde, die reeds in het voorhuis was en gereed stond uittegaan, keerde terug en beide traden het vertrek van mej. Evenepoel binnen.

» Over deze onverwachte terugkomst verwonderd, vroeg zij den huurder, wat hiervan de reden was, en hij antwoordde. « Wij komen u maar dadelijk betalen.” Op hetzelfde oogenblik gaf een der beschuldigden, die met een ijzeren werktuig gewapend was, een geweldigen slag op het hoofd van mej. Evenepoel, die in haar bloed badende op den grond nederstortte; zijn medepligtige haalde een dolkmes uit en sneed het ongelukkig slagtoffer den hals af.

» Terwijl deze dit verrigtte, liep de andere beschuldigde naar de kamer, alwaar de twee meiden zich bevonden en sloeg haar een voor een den hersenpan in. Daar eene van haar nog teekenen van leven gaf, kwam de moordenaar, die mej. Evenepoel afgemaakt had, aanloopen en sneed de twee meiden insgelijks den hals af.

» Na het plegen van dien driedubbelen moord, plonderden de daders het huis en namen de kostbaarheden mede, waarvan een gedeelte verkocht en het andere op de binnenplaats van een huis te Brugge begraven werd.

» Zie daar, naar het schijnt, de wijdloopige bijzonderheden, door den schuldige, bij de bekentenis zijner misdaad opgegeven. Zijn medepligtige heeft zich tot heden bij eene volledige ontkenning gehouden.

» Gisteren heeft de justitie zich naar Brugge begeven, om onderzoek te doen naar de begravene voorwerpen.

— Den 14 dezer maand is te Avelois, na eene ligte ongesteldheid overleden Anne-Joseph Martin, in den ouderdom van 104 jaren, 6 maanden en 8 dagen. Een jaar geleden had die sterke honderdjarige man nog te voet, op eenen dag de reis naar Namen, heen en weder, te zamen acht uren gaans afgelegd.

— 24 November. Omtrent de ontdekking der moordenaars van mej. Evenepoel vernemen wij nog de volgende bijzonderheden.

» Eenigen tijd na den moord Evenepoel werd zekere van der Plas, door de policie in hechtenis genomen, doch deze persoon verborg zich achter eene volkomen stilzwijgen en ontkenning. Hij was met Rosseel overeengekomen dat hij zwijgen zou, op voorwaarde dat hij deze hem in de gevangenis geld zoude zenden zoo dikwijls hij er om vragen zou. In dien tusschen tijd vestigde zich Rosseel te Brugge, verkocht daar vele der gestolene voorwerpen en verborg de overigen. Van tijd tot tijd zond hij geld aan van der Plas. Doch in de afgeloopen week, het wachten moede, vroeg van der Plas om den regter van instructie te spreken en verklaarde hem dat hij, van der Plas, en Rosseel de daders van den moord waren. De regter van instructie begaf zich onmiddellijk naar Brugge en liet Rosseel met zijn gansche huisgezin gevangen nemen, men deed huiszoeking bij hem, doch vond niets. Naar Brussel vervoerd en in tegenwoordigheid van van der Plas gebragt, legde Rosseel de eerste bekentenis af.

» Op die bekentenis is de regter van instructie gisteren met hem naar Brugge gekomen om de plaats aan te wijzen, waar hij de gestolene voorwerpen verborgen had. Gisteren ten elf ure te Brugge aangekomen, heeft de beschuldigde op nieuw zijne misdaad beleden en uit die bekentenis volgt het onderstaande:

» Acht dagen voor het volvoeren der misdaad had Rosseel een stuk van een degen gereed gemaakt om er een puntig en tweesnijdend werktuig van te maken. Met dit wapen en een stok voorzien, en van van der Plas vergezeld, heeft hij het oogenblik bespied, waarop de heer Evenepoel en zijn knecht uitgegaan waren en heeft aangebeld. Zoodra de meid de deur opende heeft Rosseel haar een slag op het hoofd toegebragt en haar, met zijn scherp werktuig den hals afgesneden. Te gelijker tijd heeft van der Plas de tweede meid op dezelfde wijze van het leven beroofd; toen is Rosseel naar de kamer van mej. Evenepoel geklommen en haar insgelijks vermoord. Na deze drie gruweldaden; naar het zeggen van Rosseel, in den tijd van drie à vier minuten gepleegd, hebben zij de kostbaarheden geroofd en zich verwijderd. Nauwelijks het huis verlaten hebbende, bemerkte Rosseel dat hij zijne muts in huis achtergelaten had, en om dit bewijs niet achter te laten is hij teruggekeerd en was hij verpligt het lijk van mej. Evenepoel op zijde te schuiven om die weder te vinden; dit monster had den moed nog om twee flesschen wijn mede te nemen. Op eenigen afstand van het tooneel zijner wandaden, van het hoofd tot de voeten bebloed, ontmoette hij eenige agenten van policie, die geen acht op hem sloegen.

» Na deze bekentenis heeft de regter van instructie zich met Rosseel naar zijne woning, in de Lange Straat begeven en daar heeft hij een steen, welke eene goot bedekte opgeligt, en in die goot heeft men gevonden in een doek gewonden, een armband, gouden ketens, diamanten spelden en anderen kostbaarheden. Hij heeft tevens verklaard aan een persoon van Sluis onderscheidene geroofde voorwerpen verkocht te hebben. De commissaris van policie is naar Sluis gegaan, tot het doen van nasporingen. Eindelijk is Rosseel naar Brussel terug gevoerd.

» Rosseel heeft verklaard dat zijne vrouw en zijne meid geheel onbekend zijn met alles, wat met deze gruweldaad betrekking heeft.»

— Nog leest men in een ander dagblad.

» Onlangs werd de naam van Rosseel in tegenwoordigheid van een lid der familie Evenepoel uitgesproken, die op het hooren daarvan, zijne verwondering te kennen gaf, dat men dien persoon nog niet verdacht had. Men raadpleegde het rekeningboek van het ongelukkig slagtoffer, doch vond niets; een ander register dat ouder was raadplegende, vond men op de bladzijde, waar de naam Rosseel en de rekening zijner achterstallige schuld geschreven stond, een bloedvlek en tusschen de bladen den bril, welken mej. Evenepoel gewoonlijk gebruikte.

» Het is dus waarschijnlijk, dat zij getroffen is geworden op het oogenblik toen zij nazag wat door Rosseel verschuldigd was en dat het boek in de verwarring gesloten en weggeraakt is.

— Volgens een ander verhaal, hetwelk eenigzins van het bovenstaande, in de bijkomende omstandigheden verschilt, doch hoofdzakelijk op hetzelfde nederkomt, heeft Rosseel bij zijne bekentenis de grootste onverschilligheid aan den dag gelegd. Lagchende heeft hij zijne gruweldaad verhaald en er zelfs bijgevoegd dat hij weder op nieuw zou willen beginnen.

— Gisteren heeft de Kamer der Representanten eene zitting gehouden, waarin het antwoord des Konings op het adres is medegedeeld; het antwoord luidt aldus:

» Mijne heeren, de eenstemmigheid heerscht tusschen de hooge magten van den Staat; het land is gewaarborgd voor het vreedzaam bezit van al zijne vrijheden, zijn gelukkige onderpanden voor de ontwikkeling van zijn zedelijk en stoffelijk welzijn en de bevestiging onzer instellingen.

» Het vertrouwen van de kamer der Vertegenwoordigers in mijn gouvernement, hare werkdadige medewerking en welgemeende ondersteuning zullen de werkzaamheden der wetgevende magt vergemakkelijken en beloven de schoonste uitkomsten.

» Ik wensch u geluk, mijne heeren, met de gevoelens welke u bezielen en bedank u daarvoor uit naam van het vaderland.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 26 November.

Wij vernemen dat een commissaris van policie van Brussel eergisteren alhier is aangekomen, om nasporingen te doen naar een bracelet, hetwelk door den moordenaar van mej. Evenepoel met andere voorwerpen te Sluis verkocht was en door den persoon te Sluis aan een fabrijkant in gouden werken te dezer stede in betaling is gegeven geworden. Ongelukkigerwijs was de bracelet in de voorgaande week versmolten. De fabrijkant heeft echter, naar wij vernomen hebben, daarvan eene zoo veel mogelijk, gelijkende teekening aan den ambtenaar der policie van Brussel gegeven, voor zoo ver zijn geheugen zulks toeliet.

LATERE BERIGTEN.

De staatsraad van Waadt heeft een dekreet uitgevaardigd, waaruit vooreerst blijkt hoe de radikalen voor de vrijheid van drukpers gezind zijn en ten anderen hoeveel geloof men kan hechten aan de tijdingen door de radikalen medegedeeld. Dit dekreet luidt aldus:

» Art: 1. Het publiek wordt verwittigd geen geloof te slaan aan de lasterlijke berigten welke verspreid worden met het doel om ongerustheid te stoken; het moet zich, in de belangrijke zaken, houden bij de tijdingen, welke door de officieele bulletins zullen worden medegedeeld.

» Art, 2. De personen welke zich schuldig zullen maken aan het uitvinden en de *verspreiding* van zoodanige geruchten, zullen onmiddellijk voor de regtbanken gebragt worden om gestraft te worden naar de bepalingen van het Strafwetboek.

De Sonderbund heeft een gewigtig voordeel behaald. Wat de radikalen ook zeggen mogen, Lucern heeft geen plan om te capituleren; het is evenmin waar dat er hongersnood heerscht dan dat de troepen aan moedeloosheid ten prooi zouden zijn. De groote raad heeft, eenige dagen geleden met eenparigheid van stemmen besloten, dat de tegenstand tot het laatste uiterste moest gedreven worden. De generaal Salis-Soglio heeft bij eene wapenschouwing de ondubbelzinnigste blijken ontvangen van vertrouwen en het besluit zich goed te verdedigen. De landstorm van Schwytz heeft zijn kanton verlaten om de bedreigde grenzen van Zug te gaan verdedigen. De inneming van Fryburg heeft te Lucern geen grooten indruk gemaakt, men verwachtte die; de generaal Maillardoz had geweigerd zijne verdedigingsplannen met den Sonderbund te overleggen. Intusschen zijn die van Uri den St. Gothard afgekomen, hebben de Tessiners aangevallen, die aan den voet des bergs te Airolo waren, ze verslagen en tot Groot-Dazio teruggedreven. De schrik der Tessiners was zoo groot dat zij de Graauwbunderlanders te hulp hebben geroepen en twee batailjons uit het protestantsch gedeelte van dat kanton daartoe afgezonden zijn. De inneming van Airolo heeft te Bern een onaangename indruk verwekt en dadelijk doen besluiten, om het tegen Lucern gerigte leger nog te versterken.

In de kantons Zug en Schwytz worden de noodige maatregelen genomen om het land onder water te zetten, ten einde den doortogt der federale troepen te beletten.

In Fryburg gaan de gestrengste en onregtvaardigste maatregelen van het schrikbewind in den volsten zin van het woord steeds voort. Geen priester durft zich vertoonen; de godsdienstoefening heeft opgehouden de kerken zijn gesloten. De soldaten van het garnisoen hebben op de binnenplaats van het kollegie met kogels op een aldaar gevonden Maria-beeld geschoten.

Het gerucht liep dat Lucern wilde capituleren omdat men een parlementair de grenzen had zien overtrekken. Doch deze parlementair had een geheel anderen last. Hij kwam de loslating vorderen van den baillí van Schongau, welken de kolonel Ziegler als gijzelaar had weggevoerd en over de ontheiliging eener kerk klagen. De generaal Dufour heeft geweigerd hem te ontvangen en hij is naar Lucern teruggekeerd.

De dienstmeid van den moordenaar van mej. Evenepoel is in vrijheid gesteld, na als getuige gehoord te zijn.

Wij ontvangen heden ochtend de redevoering waarbij de zitting van het engelsch parlement is geopend. Ierland bekleedt de grootste plaats in dat stuk. De toestand van dat ongelukkig land schijnt eindelijk op eene ernstige wyze de aandacht van het kabinet van Londen tot zich te trekken. Men

heeft begrepen dat het niet genoeg meer is tot verzachtende middelen om de wonden te genezen welke het vaderland van O'Connell teisteren, en dat de radikale hervormingen er noodzakelijk zijn. Wij kennen de maatregelen door het gouvernement beraamd nog niet, maar de woorden der openingsrede doen gelooven dat men eene gansche nieuwe inrigting van den maatschappelijken toestand van Ierland bedoelt.

Er wordt ook over Zwitserland in de troonrede gesproken; maar het is niet mogelijk daaruit af te leiden welke soort van interventie door Engeland beraamd wordt.

Wij zullen in ons volgend nommer den tekst dezer rede mededeelen. Lord Shaftesbury heeft bij afwezigheid van den lord kanselier, de troonrede in het Hoogerhuis, en de *speaker* in het Lagerhuis voorgelezen. Het adres van antwoord is reeds in dezelfde zitting voorgesteld.

Advertentien.

*** Getrouwd:

H. ALARD
van *Maastricht*.
met
M. J. HALEWIJN.

Eenige Kennisgeving.

*** Reeds heden heeft het den Almagtige behaagd, mij andermaal diep te treffen door mijn lief OUDSTE ZOONTJE, *HENRI CHARLES*, in den aanvalligen leeftijd van vijf jaren, na een smartvol lijden van zeven dagen tot zich te roepen.

Utrecht 23 *November* 1847.

Dr. KERST.

Eenige Kennisgeving.

GROOTE VERKOOPING.

VAN DONGEN, Vendumeester te *'s Hertogenbosch*, zal, op *Woensdag den eersten December* 1847 en *volgende dagen* des namiddags ten *twee* ure, ten zijne Venduhuize in de Orthenstraat te *'s Hertogenbosch*, aan de Hoogstbiedende,

VERKOOPEN,

ALS:

Eenige fraaije en smaakvolle *Parijsche* PENDULES, 14 d. a $\frac{3}{10}$ Werk, gewaarborgt en zijnde door de beste Meesters van *Parijs* vervaardigd, benevens eenige BIJOUTERIEN en QUINCAILLERIEN, DAMES FLACONS, PARURE, BALBOEKJES, SOUVENIERS CACHETS, PORTE-PLUMES, BEURSEN, WERKDOOZEN, TOILET KISTJES, HEEREN SCHEER- en TOILET-DOOSJES, HANDSCHOENEN-REKKERS, FACE à MAINS, HEEREN, DOCTORE PORTEFEUILLES, eene groote partij KINDERSPEELGOED enz. enz.

Op *Dingsdag* 30 *November* van af 10 ure, te zien.

*** Het PLAATSELIJK BESTUUR van *VLIJMEN* zal, onder nadere goedkeuring, op *Woensdag den* 15 *December* 1847, des voormiddags 10 ure, ten Raadhuize der Gemeente, in het openbaar,

AANBESTEDEN:

Het BOUWEN eener geheel nieuwe **SCHOOL** en **SECRETARIE**, te *VLIJMEN*, met de Leverantie van al de daartoe noodige MATERIALEN.

Bestek en Voorwaarden zullen ter visie liggen ter Secretarie der Gemeente, van den 1en tot den 11en December aanstaande, van 's morgens 10 tot 12 ure, terwijl twee dagen vóór de aanbesteding de noodige aanwijzing, in loco, zal plaats hebben.

Het Plaatselijk Bestuur voornoemd,
W. MOMMERSTEEG.
Ter ordonnancie van hetzelve,
De Secretaris
J. VAN HEESBEEN.

*** De ondergeteekenden hebben de eer hunne geëerde begunstigers door dezen te berigten dat de Persoon van *R. J. SCHOLTEN*, van heden af niet meer voor hen werkzaam is, en dat alzoo alle uitbetalingen aan zijn Persoon niet erkend zullen worden.

STOFFERS en Comp.

Amsterdam 23 *November* 1847.

Uit de Hand te Koop
Een ROSMOLEN,

met TWEE PAAR STEENEN, een VIJFTIENDEN en EEN DRIE en EEN HALF VOETER, alsmede eene EEST, ROER, GEIL en andere groote KUIPEN, groote KOPEREN KRANEN; alles weinig minder dan nieuw. Te bevragen bij *P. J. VERMEULEN*, te *Hillegondsberg* bij *Rotterdam*. Brieven *franco*.

Stoomjagten
JAN VAN ARKEL.

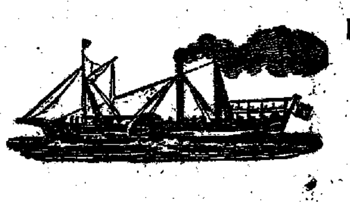

De DIRECTIE maakt bekend dat *Dingsdag den* 30 *November*, de *geregelde Dienst* begonnen zal worden en geschieden als;

Dagelijks;

Van *'sHertogenbosch* en *Schiedam*, des morgens ten 7 ure.

Van *Rotterdam* naar *'s Hertogenbosch*, des morgens circa $7\frac{1}{2}$ ure.

Van *Dordt* naar *'s Hertogenbosch*, des morgens circa 9 ure.

Van *Gorinchem* naar *'s Hertogenbosch*, des morgens, circa $11\frac{1}{2}$ ure.

Van *Gorinchem* naar *Dordt* en *Rotterdam*, des morgens circa 9 ure.

Van *Dordt* naar *Rotterdam* en *Schiedam*, des morgens circa $10\frac{1}{2}$ ure.

In Directe Correspondentie te *Gorinchem* met de Diligence der onderneming VAN GEND EN LOOS, om voor Beurstijd te *Amsterdam* te arriveeren.

Bij aankomst te *Rotterdam* is er een vertrek per Spoortrein naar *Delft*, *'s Hage*, *Leyden*, *Haarlem* en *Amsterdam*.

Bij de Wed. *J. P. KOENS*, te *'s Hage*, vertrekt des morgens eene op deze DIENST corresponderende Diligence.

BEKENDMAKING.

De KOMMISSIE van ADMINISTRATIE over de GEVANGENISSEN te *'s HERTOGENBOSCH*, zal, op *Donderdag den negenden December* 1847, des voormiddags ten *tien* ure, in de Regentenkamer in het Huis van Reclusie en Tuchtiging aldaar, in het openbaar, aan de minst inschrijvenden, onder nadere goedkeuring, artikelsgewijze

AANBESTEDEN:

DE LEVERING VAN DE BENOODIGDHEDEN
TOT
ONDERHOUD EN VERPLEGING DER GEVANGENEN
gedurende het Jaar 1848,

beginnende met primo *January* en eindigende met ultimo *December* 1800 *acht en veertig*.

Bestaande in:

ROGGEBROOD, TARWEBROOD en WITTEBROOD,
AARDAPPELEN,
RUND- en KALFSVLEESCH, RUNDVET,
BOTER,
KOFFIJ, CHICHOREI of GEBRANDE SIROOP,
ZOETE MELK,
GEPELDE GERST of GORT,
RIJST,
GROENE- WITTE- of GEELE ERWTEN,
GROENTEN, als: KOOL, WORTELEN, KNOLLEN of RAPEN, ZURING,
SELDERIJ en UIJEN, enz.,
ZOUT, PEPER, AZIJN, PATENT OLIE, RAAPOLIE, KAARSEN,
GROENE ZEEP,
LEGSTROO,
STEENKOLEN en HOUT.

De VOORWAARDEN van AANBESTEDING, zullen van heden ter Lezing liggen, ter Griffie van het Gouvernement, gelijk mede in het Huis van Reclusie en Tuchtiging; bij de Kasteleins *HOHMANN*, *CORDENS* en de Wed. *LANDHEER*, het Nieuw Stads-Koffijhuis, het Brabandsche Koffijhuis en Eindhovens-Koffijhuis te *'sHertogenbosch*; de inschrijving zal moeten gedaan worden bij besloten Biljetten op *Zegel*, waarin de prijzen zijn vermeld in Nederlandsche Munt, voluit in *Schrijfletters* uitgedrukt, en verder op de, bij de voorwaarden omschrevene wijze moeten zijn ingerigt en vóór het, bij de voorwaarden bepaalde uur ingediend, **zullende dezelve anders buiten aanmerking blijven.**

's Hertogenbosch, 26 *November* 1847.

W. C. VAN HEURN.

HET BESTUUR VAN DEN MOLENPOLDER VAN *WAMEL*, *DREUMEL* EN *ALPHEN*, POLDER-DISTRICT *MAAS EN WAAL*, PROVINCIE *GELDERLAND*, zal op Zaturdag den 11 December 1847 voormiddags om 10 uren bij de Wed C. VAN GRUITHUIZEN, te *Dreumel*, in het Openbaar Verkoopen:

De opstand van DRIE KAPITALE WATERMOLENS met hellende SCHEPRADEREN, benevens, nog afzonderlijke nieuwe MOLENROEDEN en MOLENAS, goed onderhouden, welke ten gevolge van het welslagen van het in dezen Polder daargestelde STOOMGEMAAL naar de uitvinding van den verdienstelijken Ingenieur *FIJNJE* zijn onbruikbaar geworden.

Dezelve kunnen dagelijks bezigtigd worden, en de aanwijzingen geschieden door de Machinisten, aan de Stoommachine te *Dreumel*, alwaar acht dagen, voor den Verkoop de conditien en voorwaarden zullen ter lezing liggen.

Het Bestuur van voornoemden Polder,
BRANDST VAN DOESBURG, *Presid.*
H. VAN BEERS, *Secret.*

Graanmarkt
van 's HERTOGENBOSCH.

Woensdag en Donderdag, 24 en 25 November.

ROGGE ƒ 6,65, ƒ 7.10 a ƒ 7.45.
BOEKWEIT ƒ 5.50 à ƒ 6,65 ƒ 7.25.
HAVER ƒ 2,85 ƒ 3,25.

Beursprijs der Romeinsche Effecten.

Brussel 23 nov.	Leening 1831	98	—
Parijs 23 nov.	Leening 5%	97	$96\frac{3}{4}$
Antwerpen 23 nov.	Leening	$97\frac{3}{8}$	—
	Rom. Certif.	$93\frac{3}{8}$	—
Brussel, 22 nov.	Leening 1831	98	—
Parijs 22 nov.	» 5%	97,	$96\frac{3}{4}$
Antw. 22 nov.	»	$97\frac{3}{8}$	—
	Rom, Certif.	$93\frac{3}{8}$	—

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren DE MAAS te GRAVE en van de DIEZE te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

DATUMS	MAAS TE GRAVE				DIEZE TE 'S BOSCH.					
	BOVEN AP.		GEWASSEN	GEVALLEN	BOVEN O.		ONDER O.		GEWASSEN	GEVALLEN
Nov.	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
22	6	4	»	1	»	»	»	»	»	»
23	5	98	»	6	»	»	1	59	»	1
24	»	»	«	»	»	»	1	55	»	4
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.